

Vodní bezobratlí – ZJEDNODUŠENÝ ORIENTAČNÍ ATLAS

KMEN: ČLENOVCI

Třída: Vzdušnicovci (řád: hmyz)

1. BRUSLAŘKA (b. obecná)

Souhlasný pohyb dvou párů zadních končetin;

velikost 15–20 mm

2. JEHLANKA VÁLCOVITÁ

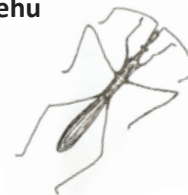
Výskyt ve vodě, na bahnitých březích i na dně mírných toků a stojatých vod

velikost 30–40 mm

3. VODOMĚRKA

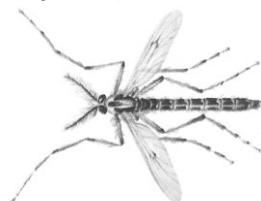
Pohybuje se po vodní hladině hlavně poblíž břehu

velikost 10–12 mm

4. PAKOMÁŘI

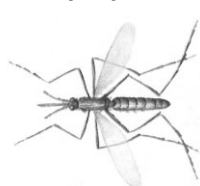
Létají nad vodou často ve velkých rojích (nesají krev)

velikost 50–60 mm

5. KOMÁŘI (nejčastější k. pisklavý)

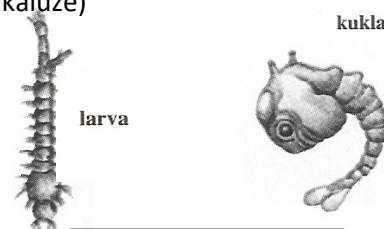
Samečci se živí nektarem z květů, pouze samičky sají krev;

velikost 5–7 mm

6. KOMÁR – LARVA + KUKLA

Vyvíjí se ve vodě, těsně pod hladinou (i kaluže)

velikost 5–7 mm

7. PAKOMÁR – LARVA

Známé pod názvem PATENTKY (některé druhy červeně zbarvené)

velikost 12–15 mm

8. JEPICE (v ČR několik druhů)

Žijí pouze jeden až tři dny, létají od května do července

(světle hnědé zbarvení)

velikost 50–60 mm

9. JEPICE – LARVA

Žijí ve vodě i několik let; jejich výskyt je ukazatelem čistoty vody (bioindikátor)

velikost 10–30 mm

10. POŠVATKA

Létají pouze na kratší vzdálenosti, typické v horských a podhorských oblastech

velikost dle druhu 5–60 mm

11. POŠVATKA – LARVA

Žije cca 4 roky výhradně ve vodě, jejich výskyt je ukazatelem čistoty vody (bioindikátor)

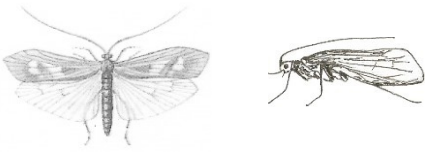

velikost dle druhu 5–60 mm

12. ZNAKOPLAVKA

Pohyb ve vodě, zespodu k hladině (hlavou dolů)

velikost až 15 mm

<p>13. CHROSTÍCI Ochlupená křídla, létají hlavně za soumraku v blízkosti čistých vod, vábeni světlem</p> <p>velikost do 30 mm</p>	<p>14. CHROSTÍCI – LARVA Tělo ukryté ve schránce z různého materiálu (kamínky, zbytky rostlin...)</p> <p>velikost do 30 mm</p>	<p>15. ŠÍDLO Štíhlý zadeček, rozpětí křídel až 110mm; výskyt spíše jednotlivě (ne mnoho pohromadě)</p> <p>velikost 70–80 mm</p>
<p>16. VÁŽKA Samička a sameček mají odlišné zbarvení, vždy však široký zadeček, na křídlech (při odstupu z hrudi) tmavé skvrny</p> <p>velikost 40–45 mm</p>	<p>17. LARVA (nymfa) - VÁŽKA/ŠÍDLO Zadeček širší a kratší než u dospělců; žijí ve vodě, živí se dravě, využívají tzv. masku (vymrštitelný dolní pysk)</p> <p>velikost až 25 mm</p>	<p>18. MOTÝLICE (m. obecná) Poznávacím znakem jsou tmavá kovově lesklá křídla, v klidu složená nad tělem</p> <p>velikost 45–50 mm</p>
<p>19. MOTÝLICE - LARVA Žijí na stoncích a kořenech ponořených částí rostlin</p> <p>velikost až 25 mm</p>	<p>20. POTÁPNÍK + LARVA Dospělci mají výrazný žlutooranžový lem krovek a hrudi</p> <p>velikost 30–35 mm</p>	<p>21. KLEŠTANKA Podobné znakoplavce X plavou hřbetem nahoru, mají silně obrvené končetiny</p> <p>velikost dle druhu 10–40</p>
<p>22. VÍRNÍK Typický pohyb – krouží, víří v rychlém tempu po hladině; na zadečku má vzduchovou bublinku</p> <p>velikost 5–7 mm</p>	<p>Třída: Klepátkatci (řád: pavoukovci)</p>	<p>23. VODOUCH STRÍBŘITÝ Jediný druh pavouka schopný přežít pod vodou – mezi chloupky na zadečku si pod hladinu nosí vzduch</p> <p>velikost 10–15 mm</p>

Podkmen: Korýši

<p>24. BERUŠKA VODNÍ Žije ve stojatých a mírně tekoucích vodách, významný vodní rozkladač</p> <p>velikost 8–13 mm</p>	<p>25. HROTNATKA (PERLOOČKY) Výrazné, viditelné složené oči a obrvená tykadla pomáhající v pohybu</p> <p>velikost 0,5–1 mm</p>	<p>26. BUCHANKA Samičky dobře rozpoznatelné s 2 váčky vajíček po stranách zadečku</p> <p>velikost cca 2.5 mm</p>
--	---	---

KMEN: KROUŽKOVCI**27. NITĚNKA**

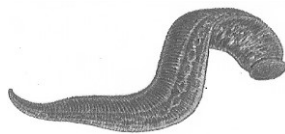
Žije zavrtaná hlavou v bahně mírně tekoucích až stojatých vodách, organicky znečištěných až zahnívajících; **důležitá pro samočisticí schopnost vody**

velikost až 50 mm

28. PIJAVKA LÉKAŘSKÁ

Parazit teplokrevných živočichů (saje krev) X P. koňská se paraziticky neživí, je dravá

velikost 100–150 mm

KMEN: PLOŠTĚNCI**29. PLOŠTĚNKA MLÉČNÁ/POTOČNÍ**

Rozdíl v utváření hlavové části poloprůhledné tělo; vyhýbají se světlu

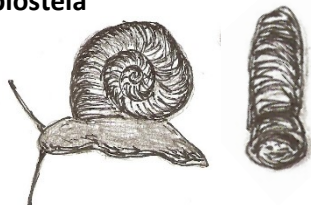

p. potoční

velikost 10–25 mm

KMEN: MĚKKÝŠI**30. OKRUŽÁK PLOSKÝ**

Nezaměnitelný druh, pravotočivá **ulita ze stan zploštělá**

velikost ulity cca 30 x 15 mm

31. PLOVATKA BAHENNÍ

Ulita pravotočivá, vejčitá, ostře špičatá; často přichycena slizem na vodní blance sval. nohou vzhůru

velikost ulity cca 50 x 30 mm

32. ŠKEBLE RYBNÍČNÁ

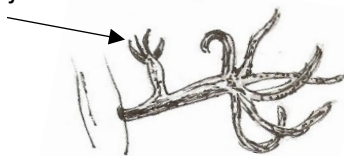
Oddělená pohlaví, jejich výskyt je ukazatelem čistoty vody (**bioindikátor**)

velikost lastury 200 x 100 x 50 mm

KMEN: ŽAHAVCI**33. NEZMAR**

Žije **přisedle na rostlinách**; z nožního terče často pučí (nepohlav. rozmnož.) nový jedinec

velikost těla (s rameny) 30 mm

Zdroje obrázků:

ČERNÍK, Vladimír, Vítězslav BIČÍK a Zdeněk MARTINEC. *Přírodopis 1: pro 6. ročník ZŠ a nižší ročníky víceletých gymnázií*. Dotisk 1. přepracovaného vydání. Praha: SPN, 2004, 104 s. ISBN 80-7235-068-4. (obr. 4, 5, 6, 7, 14)

KVASNIČKOVÁ, Danuše, Jan JENÍK, Pavel PECINA, Jiří FRONĚK a Jiří CAIS. *Ekologický přírodopis pro 6. ročník ZŠ a nižší ročníky víceletých gymnázií*. Olomouc: Fortuna, 1997. ISBN 80-7168-385-X. (obr. 1, 8, 13, 16, 17, 27, 28)

Kresba Karolína Nohýnková (obr. 2, 3, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 30, 31, 32, 33)